

Кәсіптік стандарт: «Әуе кемелерінің ұшуын әуеайлақтық қамтамасыз ету»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: "Әуе кемелерінің ұшуын әуеайлақтық қамтамасыз ету" кәсіптік стандарты "Кәсіби біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда кадрлар даярлауға, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен түлектерінің және азаматтық авиация ұйымдарында аэродромдық ұшуларды қамтамасыз ету саласындағы міндеттердің кең ауқымының шешімдерін, кәсіптік біліктілікті тануға қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Авиация персоналы – арнайы және (немесе) кәсіптік даярлығы бар және мынадай қызметті жүзеге асыратын жеке тұлғалар: әуе қозғалысына қызмет көрсету бойынша (әуе қозғалысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету жөніндегі басқару персоналы, авиациялық станциялардың операторлары, маман); аэродромдағы ұшуларды жерүсті қамтамасыз ету үшін (персонал, маман); азаматтық авиация саласындағы кәсіпорындарды және авиациялық оқу орталықтарын басқару бойынша;

2) Азаматтық авиация – "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңының 6-бабының 3-тармағында көзделген мақсаттарда пайдаланылатын эксперименттік және мемлекеттік авиация құрамына кірмейтін авиация;

3) Әуеайлақ – бір немесе бірнеше ұшу алаңдары, жүру жолдары, перрондар және арнайы мақсаттағы аймақтар орналасқан аэродром бөлігі;

4) Әуеайлақтық қамтамасыз ету – бұл әуе кемелерінің ұшуы, қонуы, рөлдеуі және тұрақтауы үшін тұрақты пайдалану даярлығында әуеайлақтың ұшу алаңын (ұшу-қону жолақтары (бұдан әрі – ҰҚЖ), рульдеу жолдары (бұдан әрі – РЖ), перрондар мен әуе кемелерінің тұрақ орындары) ұстау жөніндегі іс-шаралар кешені;

5) Әуеайлақ қызметі – әуеайлақ (тікұшақ айлағы), әуежай объектілерін қауіпсіз пайдалануды, ұстауды, жөндеуді қамтамасыз етуге арналған әуежайдың құрылымдық бөлімшесі (азаматтық авиация ұйымы);

6) Кедергі – әуе кемесінің жер бетінде қозғалысына арналған аумақта орналасқан немесе әуе кемесінің ұшу кезінде қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған белгілі бір беткейден жоғары көтерілетін барлық қозғалмайтын (уақытша немесе тұрақты) қозғалатын объектілер немесе олардың бөліктері;

7) Нұсқаушы – оның біліктілігіне сәйкес авиация персоналының кәсіби даярлығын және біліктілігін тексеруді тікелей жүзеге асыратын тұлға;

8) Перрон – жолаушыларды отырғызу немесе түсіру, пошта жөнелтілімдері мен жүктерді тиеп, түсіру, жанар май құю, тұрақ немесе техникалық қызмет көрсету мақсатында әуе кемелерін орналастыруға арналған құрлықтағы айлақтың белгілі бір алаңы;

9) Ұшу жолағы – әуе кемелерінің қонуы мен көтерілуі үшін дайындалған құрлықтағы әуеайлақтың белгілі бір төртбұрышты учаскесі.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) ААҚ – аэронавигациялық ақпарат қызметі;

2) ӘК – әуе кемесі;

3) ӘҚ – әуеайлақ қызметі;

4) ӘҚҚ – әуе қозғалысына қызмет көрсету;

5) БА – біліктілік анықтамалығы;

6) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

7) ИКАО – Халықаралық азаматтық авиация ұйымы;

8) ҚР – Қазақстан Республикасы;

9) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

10) ТжКБ – техникалық және кәсіптік білім;

11) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;

12) ҰҚЖ – ұшу қону жолағы;

13) GRF – ҰҚЖ жай-күйі туралы деректерді ұсынудың жаһандық форматы;

14) RCR – ҰҚЖ жағдайы туралы есеп;

15) SNOWTAM – әуеайлақтың ұшу-қону жолақтарындағы қар, батпақ, мұз немесе тұрып қалған су туралы ақпаратты қамтитын арнайы NOTAM сериясы;

16) NOTAM – ұшқыш құрамына хабарлама (NOTAM — бұл аббревиатура Notice To Air Missions дегенді білдіреді. Ағылшын тіліндегі аббревиатураның орнына мынадай жазу қолданылады — NOTAM).

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелерінің ұшуын әуеайлақтық қамтамасыз ету

5. Кәсіптік стандарттың коды: H51101072

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау

51 Әуе көлігінің қызметі

- 51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі
- 51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі
- 51.10.2 Кестеге бағынбайтын жолаушылар әуе көлігінің қызметі
- Н Көлік және қоймалау
- 51 Әуе көлігінің қызметі
- 51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі
- 51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі
- 51.21.1 Кестеге бағынатын жүк әуе көлігінің қызметі
- Н Көлік және қоймалау
- 51 Әуе көлігінің қызметі
- 51.2 Жүк әуе көлігі және ғарыш көлігінің қызметі
- 51.21 Жүк әуе көлігінің қызметі
- 51.21.2 Кестеге бағынбайтын жүк әуе көлігінің қызметі
- Н Көлік және қоймалау
- 51 Әуе көлігінің қызметі
- 51.1 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі
- 51.10 Жолаушылар әуе көлігінің қызметі
- 51.10.1 Кестеге бағынатын жолаушылар әуе көлігінің қызметі

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Әуе кемелері мен тікұшақтардың әуеайлақтарға ұшуын қауіпсіз қамтамасыз етуге байланысты аэродромды қамтамасыз ету саласында білікті қызметтерді көрсетуге бағытталған авиация персоналының қызметін қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Әуеайлақ қызметінің бастығы - 7 СБШ-нің деңгейі
- 2) Әуеайлақ қызметінің шебері - 5 СБШ-нің деңгейі
- 3) Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор - 6 СБШ-нің деңгейі
- 4) Аэролаң жұмысшысы - 2 СБШ-нің деңгейі
- 5) Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі - 2 СБШ-нің деңгейі
- 6) Әуеайлақ қызметінің бастығы - 6 СБШ-нің деңгейі
- 7) Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары - 8 СБШ-нің деңгейі
- 8) Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері - 6 СБШ-нің деңгейі
- 9) Әуеайлақ қызметінің технигі - 4 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Әуеайлақ қызметінің бастығы»:			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	1325-4-007		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы бойынша. 2-тарау, 10-параграф "Әуеайлақ қызметінің басшысы" Әуеайлақ қызметінің басшысы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуеайлақ ұшуларды қамтамасыз етуде кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етумен айналысатын авиация персоналын даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуеайлақта ұшуды қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілігін арттыру курсы бітіргені туралы куәлік. Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2142-9-005 - Әуеайлақтарды пайдалану жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақ қызметінің жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару. Тиімді және жоғары сапалы мазмұнды ұйымдастыру және қамтамасыз ету бойынша бірқатар тапсырмаларды тікелей орындау, әуеайлақтарға ұшуды қауіпсіз және тиімді орындау үшін әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын бақылау және жөндеу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу. 2. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін және асфальтталмаған бөліктерін күтіп ұстау және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыруды бақылау 3. Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау
Еңбек функциясы 1: Әуеайлақ қызметінің қызметіне жалпы басшылық жасау, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу.	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p> <p>Дағды 1: Әуеайлақ қызмет көрсету қызметін басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық тәртіптің сақталуын қадағалау. 2. Әуеайлақ қызметінің мамандарымен және әуежайдың басқа бөлімшелерімен ұшуларды аэродромды техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша сабақтар өткізу. 3. Әуеайлақ аумағындағы аэродромдағы орнитологиялық жағдайды өзгерту және объектілерді салу мәселелері бойынша жергілікті атқарушы органдармен өзара іс-қимыл жасау. 4. Объектілердің құрылысын және кедергілердің жағдайын қадағалау. 5. Қызметке жетекшілік ету. 6. Төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-шараларды жүргізу кезінде авиациялық ұйымның жедел штабы мен әкімшілігінің құрамында жұмыс істеу. 7. Әуе кемелерінің ұшып шығуының кешігу себептерін және әуе кемелеріне қатысты оқиғаларды талдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 6. Радиобайланыс ережелері. 7. Азаматтық авиациядағы ұшуларды орнитологиялық қамтамасыз ету ережелері. 8. Әуе кемелерінің қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызмет түрлеріне рұқсат беру қағидалары. 9. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 10. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 11. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 12. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 13. Еңбек тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды

	<p>Дағды 2: Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жоспарлау құжаттарын әзірлеу. 2. Есептер мен хабарламалар құрастыру. 3. Ұшуды әуеайлақтық техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша әуежай қызметтерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру. 4. Әуеайлақтардың сертификаттау талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қажетті құжаттарды дайындау. 5. Әуеайлақты сертификаттауға құжаттарды дайындау. Материалдық ресурстармен қамтамасыз ету бойынша жыл сайынғы сұраныстарды дайындау. 6. Әуеайлақты күтіп ұстау және жөндеу бойынша жылдық және тоқсандық жоспарларды жасау. 7. Әуеайлақ қызметінің сызбаларын әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Азаматтық авиациядағы ұшуларды орнитологиялық қамтамасыз ету ережелері. 6. Әуе кемелерінің қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызмет түрлеріне рұқсат беру қағидалары. 7. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері . 8. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 9. Кәсіпоры басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін және асфальтталмаған бөліктерін күтіп ұстау және жөндеу бойынша жұмыстарды ұйымдастыруды бақылау</p>		<p>ұсынылмайды</p>

<p>Дағды 1: Ұйымдастыру бойынша жұмыстарды орындау әуеайлаққа техникалық қызмет көрсету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағы мен әуеайлақ жабдықтарын тексеруді/тексеруді ұйымдастыру және жүргізу. 2. Әуеайлақты күтіп ұстау, және оны тұрақты ұстау, пайдалану дайындығы жұмысын ұйымдастыру, персоналды басқару және бақылау. 3. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың арнайы техникасы мен ауысымдық персоналдың жұмысын бақылау. 4. Автокөлік құралдарын пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтталмаған ұшып-қону жолақтарының, аэродром элементтерінің жай-күйін тексеруді басқару. 5. Әуеайлақ элементтерінің жұмысқа жарамдылығын анықтау және анықталған ақауларды олардың шекті рұқсат етілген мөндерге сәйкестігіне талдау жасау. 6. Ұшу алаңын ластайтын заттардан уақытылы тазалауды басқару. 7. Қозғалыс жасау аймағында жұмыс істеу кезінде әуеайлақтың қызмет көрсету персоналы мен ААЖ бөлімшесі арасындағы радиобайланысты бақылау. 8. Әуеайлақ қызметінің бақылау-өлшеу аспаптарын, оның ішінде жасанды ҰҚЖ-да үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалануды қадағалау. 9. Әуеайлақтағы орнитологиялық жағдайды басқару. 10. Егер сәйкессіздіктер жойылғанға дейін рұқсат етілген шекті нормалардан асатын жабын ақаулары анықталған жағдайда, әуеайлақтың тиісті элементтерінің жұмысына тиісті шектеулер немесе тыйым салулар енгізу.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлардан болатын қауіпті жою ережелері. 6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 7. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 8. Әуеайлақты ұстау мәселелері бойынша халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер. 9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 10. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 11. Еңбек тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 2: Әуеайлақты жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақты және оның жабдықтарын уақтылы күтіп ұстауды және ағымдағы жөндеуді басқару. 2. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, ҰҚЖ бетінің және әуеайлақ жабдықтарының күрделі жөндеуін қадағалау. 3. ҰҚЖ-дағы жұмыстарды орындау және әуеайлақтың жай-күйі туралы қозғалыс қызметімен және ААЖ-мен келісімді қадағалау . 4. Авиациялық фразеологизмдер мен радиожол қозғалысы ережелерін пайдалана отырып, жол қозғалысы қызметімен радиобайланысты бақылау. 5. Әуеайлақтың жабылуына байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААЖ-ға хабарлау. 6. Әуеайлақтың және оның жабдықтарының уақтылы техникалық қызмет көрсету және ағымдағы жөндеу жұмыстарын қадағалау. 7. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, әуеайлақтың үстіңгі қабаты мен жабдықтарын жоспарлы және күтпеген жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру. 8. Әуеайлақ элементтерінің тозуы кезінде олардың таңбаларын жаңарту бойынша нұсқаулықты қамтамасыз ету. 9. Әуеайлақты жабу және әуежайға тартылған ұйымдарды хабардар ету тәртібінің орындалуын бақылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы аэродромды қамтамасыз ету ережелері. 3. «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі заңы. 4. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 5. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 6. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау</p>	<p>Дағды 1: Кедергілерді, аэронавигациялық емес шамдарды, әуеайлақтағы құрылыс жұмыстарын және қызмет түрлерін бақылау (есепке алу)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметті бақылау үшін әуежай комитетін құру және оның жұмысын бақылау. 2. Әуеайлақта ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызмет түрлеріне мониторингті ұйымдастыру. 3. Объектілердің құрылысын және кедергілердің жағдайын қадағалау. 4. Әуеайлақтың жұмыс аймағын тексеру/тексеру кезінде уақытша кедергілердің, оның ішінде тұрақты әуе кемелерінің болуын бақылауды жүзеге асыру. 5. Әуеайлақты көзбен шолу кезінде кез келген қорғаныс беттеріне әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін бақылауды жүзеге асыру, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ-ның қонуға бет алу және кету аймақтарында. 6. Жарықтандыру жағдайын тексеру және әуеайлақтағы рұқсат етілген кедергілерді таңбалау кезінде басшылықты қамтамасыз ету.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, аэродром аймағында құрылыс жұмыстарын және іс-шараларды бақылау (есепке алу)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне қауіп төндіретін әрекеттерді бақылау үшін әуежай комитетін құру және оның жұмысын бақылау. 2. Әуеайлақ аймағында ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін іс-әрекеттерге мониторингті ұйымдастыру. 3. Объектілердің құрылысын және кедергілердің жағдайын қадағалау. 4. Әуеайлақ аймағын көзбен шолу кезінде кез келген қорғаныс беттеріне, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ-ның қонуға және кету аймақтарына әсер ететін заттардың жоқтығын тексеру үшін бақылауды жүзеге асыру. 5. Жарықтандыру жағдайын тексеру және рұқсат етілген кедергілерді таңбалау, аэродром аймағында құрылыс жұмыстарын жүргізу кезінде бақылауды жүзеге асыру.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Стратегиялық ойлау Күйзеліске тұрақтылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Мақсаткерлік Тәртіптілік Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Логикалық ойлау Көп мәдениеттілік және ашықтық Компьютерлік сауаттылық Сыни ойлау Көшбасшылық</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы №381 бұйрығы. "Азаматтық авиация әуеайлақтарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылығы стандарттарын бекіту туралы" бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты ұсыну қағидалары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығы. 5. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы №504 "Әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметке рұқсат беру ережесі" қаулысы. 6. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. ИКАО 14-қосымша, Әуеайлақтар, 1-том, Әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 8. DOC , 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 9. DOC, ICAO 9157, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелер, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары	
10. Кәсіптің карточкасы «Әуеайлақ қызметінің шебері»:			
Топтың коды:	2142-9		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің шебері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы бойынша. 2-тарау, 10-параграф «Әуеайлақ қызметінің шебері» Әуеайлақ қызметінің шебері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуеайлақтың ұшуларды қамтамасыз ету саласында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етумен айналысатын авиация персоналын даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуеайлақта ұшуды қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілігін арттыру курсы бітіргені туралы куәлік. Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан ету және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3155-0-006 - Әуеайлақ қызметінің технигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақ қызметі ауысымдарын ұйымдастыру және басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ элементтерінің жағдайын бақылау 2. Жоғары сапалы және қауіпсіз операциялық қызмет көрсету, және әуеайлақты ұшуға дайындау. 3. Басқару қызметіне сенімді және уақтылы ақпарат беру әуе қозғалысы және аэронавигациялық ақпарат қызметі	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау	
Еңбек функциясы 1: Әуеайлақ элементтерінің жағдайын бақылау			

Дағды 1:
Күнделікті операциялық
тексерулерді жүргізу

Машықтар:

1. Әуеайлаққа қызмет көрсету ауысымының жұмысын ұйымдастыру.
2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың арнайы техникасы мен ауысымдық персоналдың жұмысын бақылау.
3. Автокөліктерді пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтсыз ұшу-қону жолақтарының, аэродром элементтерінің жағдайын тексеру.
4. Әуеайлақ элементтерінің жұмысқа жарамдылығын анықтау мақсатында анықталған ақауларға және олардың шекті рұқсат етілген мәндерге сәйкестігіне талдау жүргізу.
5. Шығар алдында ӘҚҚ органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу.
6. Орналасқан жерді көрсету және анықталған ақауларды анықтау қажет болатын бақылау парақтарын (тексеру парақтарын) пайдалана отырып, тексеру жүргізу.
7. Әуеайлақтың қызмет көрсету өлшеу құралдарын, оның ішінде жасанды ұшу-қону жолағындағы үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану.
8. Әуеайлақтағы орнитологиялық жағдайды тексеру.
9. ҰҚЖ-ға маркерлік және жыпылықтайтын (импульстік) шамдармен, радиостанциялармен немесе көлік құралын орналастыру жүйесінің қабылдағыштарымен және сүйреу құрылғыларымен жабдықталмаған арнайы техника мен аэродром механизациясының кіруіне тыйым салу .
10. Егер сәйкессіздіктер жойылғанға дейін рұқсат етілген шекті нормалардан асатын жабын ақаулары анықталған жағдайда, әуеайлақтың тиісті элементтерінің жұмысына тиісті шектеулер немесе тыйым салулар енгізу.
11. Тексерудің аяқталғаны туралы ӘҚҚ органдарына хабарлау және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау.

Білімдер:

1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық.
2. Радиобайланыс ережелері.
3. Өндірістік қауіпсіздік талаптары.
4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлардан болатын қауіптерді басқару ережелері.
6. Азаматтық авиациядағы аэроланды қамтамасыз ету ережелері.
7. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
8. Әуеайлақты ұстау мәселелері бойынша халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер.
9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.
10. Кәсіпорын басшысының өкімдері.
11. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

ұсынылмайды

<p>Дағды 2: Бақылау тексерулерін жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жағдайын бөгде заттардың бар-жоғын тексеру. 2. Егер ұшуларда үш сағаттан астам үзіліс болса, ұшуларды қайта бастау алдында (әуе кемесінің әр ұшып көтерілуі мен қонуы алдында) үш сағаттан аспайтын аралықпен тексеру жүргізу. 3. Кетер алдында ӘҚҚ органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 4. Тексеру жүргізіп, оның нәтижелері бойынша әуеайлақ жабындарын бөгде заттардан жедел тазалау шараларын қабылдау. 5. Әуеайлақтың қызмет көрсету өлшеу құралдарын, оның ішінде жасанды ұшу-қону жолағындағы үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану. 6. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және аэродромның жай-күйі журналына жазба жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 6. Әуеайлақты ұстаудың халықаралық және ұлттық ережелері. 7. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы 8. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 9. Еңбек тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Жоспарлы және жоспардан тыс тексерулер жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жай-күйін және әуеайлақты пайдалануға дайындық кезеңінде, сондай-ақ қатты жауын-шашыннан, дауылдық желдерден, табиғи апаттардан немесе әуеайлақта басқа да қолайсыз табиғи факторлардың әсерінен кейін тексеру. 2. Шығар алдында ӘҚҚ органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 3. Тексеру жүргізу және оның нәтижелері бойынша ақау актісін жасау және анықталған ақауларды жою жоспарларын жасау. 4. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2:</p>	

<p>Жоғары сапалы және қауіпсіз операциялық қызмет көрсету, және әуеайлақты ұшуға дайындау.</p>	<p>Дағды 1: Әуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын, жабдықтары мен жер үсті элементтерін тексеру. 2. Әуеайлақты жабуға байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААЖ-ға хабарлау. 3. Әуеайлақ пен оның жабдықтарына уақтылы техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету. 4. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, әуеайлақ бетін және жабдықтарын жоспарлы және күтпеген жөндеу жұмыстарын жүргізу. 5. Әуеайлақ элементтерінің таңбалары мен таңбаларын олардың тозуына қарай жаңарту. 6. Әуеайлақтағы дренаждық және су бұру жүйелерді тексеру. 7. Әуеайлақты жабу және әуежайға қатысы бар ұйымдарды хабардар ету рәсімдерін орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 5. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және күрделі жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын, жабдықтары мен жер үсті элементтерін тексеру. 2. Ақаулы жоспарлар бойынша олардың техникалық жағдайын бағалау негізінде аэродром жабындарын күрделі жөндеудің көлемі мен әдісін анықтау. 3. Әуеайлақтың жабылуына байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААЖ-ға хабарлау. 4. Күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізетін құрылыс ұйымына бақылауды қамтамасыз ету. 5. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, аэродромның үстіңгі қабаты мен жабдықтарына күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу. 6. Әуеайлақты жабу және әуежайға тартылған ұйымдарды хабардар ету рәсімдерін жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі заңы . 4. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.
<p>Еңбек функциясы 3: Басқару қызметіне сенімді</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>

және уақтылы ақпарат беру әуе қозғалысы және аэронавигациялық ақпарат қызметі	Дағды 1: ҰҚЖ бетінің жағдайын бағалау	Машықтар: 1. Автокөлік құралдарын пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтсыз ұшу-қону жолақтарының, әуеайлақ элементтерінің жағдайын тексеру. 2. Ұшу-қону жолағындағы ластаушы заттардың қамту аймағын және түрін анықтау. 3. Қысқы және жазғы кезеңде әуеайлақ жұмысын ұйымдастыру. 4. Әуеайлақ қызметінің өлшеу құралдарын, оның ішінде GRF жүйесін пайдалана отырып, жасанды ҰҚЖ-да үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану. 5. ҰҚЖ жай-күйінің есебін (RCR) дайындау.
		Білімдер: 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты беру ережелері. 5. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау	Дағды 2: ӘҚҚ және ААЖ қызметіне сенімді ақпаратты беру	Машықтар: 1. Әуе қозғалысын басқару жөніндегі маманның ҰҚЖ-ның жай-күйі туралы дайындаған есебін SNOWTAM және ӘҚҚ бөлімшесі жариялау үшін ААЖ-ға жеткізу. 2. Радиобайланыс арқылы әуеайлақ ӘҚҚ бөлімшесіне ақпаратты беру кезінде радиофразеология қағидаларының талаптарын сақтау. 3. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және аэродромның жай-күйі журналына жазба жасау.
		Білімдер: 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы аэродромды қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 5. Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты беру ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау	Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, әуеайлақтағы құрылыс жұмыстары мен іс-шараларды бақылау (есепке алу).	Машықтар: 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын уақытша кедергілердің, оның ішінде тұрақты әуе кемелерінің болуын тексеру. 2. Кез келген қорғаныс беттерін, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ қонуға кіру және ұшу аймақтарында әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін әуеайлақты көзбен шолып тексеру жүргізу. 3. Әуеайлақтағы рұқсат етілген кедергілердің жарықтандыру және таңбалау күйін тексеру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, әуеайлақ аймағында құрылыс жұмыстарын және іс-шараларды бақылау (есепке алу)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кез келген қорғаныс беттерін, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ-ның қонуға кіру және ұшу аймақтарында әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін әуеайлақ маңы аумағына көзбен шолып тексеру жүргізу. 2. Жарықтандыру жағдайын және рұқсат етілген кедергілерді таңбалауды, әуеайлақ аймағындағы құрылыс жұмыстарын тексеру.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Ойлау икемділігі Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Компьютерлік сауаттылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. «Азаматтық авиация әуеайлақтарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылығы стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 26 наурыздағы "Қазақстан Республикасының әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" № 327 бұйрығы. 4. «Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты ұсыну қағидалары» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығы. 5. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 «Әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметке рұқсат беру ережесі» қаулысы. 6. «Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары» Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. ИКАО 14-қосымша, әуеайлақтар, 1-том, әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 8. DOC, 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 9. DOC, ICAO 9157, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық. 	

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері	
11. Кәсіптің карточкасы «Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор»:			
Топтың коды:	2144-4		
Қызмет атауының коды:	2144-4-026		
Кәсіптің атауы:	Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Дос 9859 Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық 9 тарау, 9.3.6.6 тармағы Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор Ұшу қауіпсіздігі жөніндегі инженер-инспектор		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Азаматтық авиация саласында практикалық жұмыс тәжірибесі кемінде 5 жыл.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігі персоналын оқытудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес қауіпсіздікті басқару жүйесі (SMS) және авариялар мен инциденттерді зерттеу бойынша бастапқы және/немесе біліктілігін арттыру курсы аяқтағаны туралы сертификат . Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әлеуетті қауіпсіздік қатерлерін жүйелі анықтау, олардың туындауына ықпал ететін себептер мен факторларды талдау, оларды жою немесе азайту бойынша шараларды әзірлеу арқылы авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғалардың алдын алу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұшу қауіпсіздігін басқару. 2. Авиациялық апаттар мен инциденттерді зерттеу, қауіпсіздік жүйелерінің мониторинг және аудиті	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ұшу қауіпсіздігін басқару.	Дағды 1: Тәуекелдерді талдау және қауіпсіздікті басқару.	Машықтар: 1. Ұлттық және халықаралық көздер ақпаратпен жұмыс жасау. 2. Сұраныстарды талдау және өңдеу, жинау, жүйелеу және келіп түсетін ақпаратты талдау. 3. Тәуекелдерді басқару жүйесін әзірлеу және оларды басқару бойынша шараларды жүзеге асыру. 4. Саясат пен стандарттардан ауытқуларды анықтау процедураларын белгілеу. 5. Құрылымдық бөлімшелерде азаматтық авиация ережелері талаптарының, ұшу қауіпсіздігі туралы ақпараттың және ұшу қауіпсіздігінің жоғары деңгейін сақтауға бағытталған шаралардың сақталуын бақылау. 6. Авиациялық оқиғаларды тергеуге қатысу. 7. Оқиғаларды, авиациялық оқиғаларды, ықтимал қауіпті оқиғаларды анықтау және талдауды бақылау. 8. Тәуекелдерді/қауіптерді бағалаудың орындалуын бақылау және ұшу қауіпсіздігімен байланысты тәуекелдерді/қауіптерді азайту бойынша шараларды әзірлеу . 9. Уәкілетті ұйымды тексеру кезінде анықталған кемшіліктерді жою бойынша түзету іс-шараларының орындалуын бақылау. 10. Авиакомпанияның құрылымдық бөлімшелерін тексеру кезінде анықталған кемшіліктерді жою бойынша түзету іс-шараларының орындалуын бақылау.	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері. 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	Дағды 2: Қауіпсіздікті басқару жүйесі (SMS).	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіпсіздік ұшу басқару жүйесін әзірлеу (SMS). 2. Қауіпсіздік басқару жүйесін енгізу (SMS). 3. Ұшу қауіпсіздігі саласындағы нормативтік құжаттар мен стандарттарды әзірлеу және талдау. 4. Мемлекеттік бақылау органдарымен және халықаралық авиациялық ұйымдармен өзара әрекеттесу. 5. Ерікті есеп беру жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері . 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Авиациялық апаттар мен инциденттерді зерттеу, қауіпсіздік жүйелерінің мониторингі және аудиті	Дағды 1: Әуе апаты мен инцидентті тергеу процесі	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғалардан кейін техникалық зерттеулер жүргізу. 2. Авиациялық оқиғалар мен авариялардың себептерін анықтау. 3. Болашақта осындай жағдайларды болдырмау үшін ұсыныстар әзірлеу.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері. 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	Дағды 2: Қауіпсіздік жүйелерінің мониторингі және аудиті	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қауіпсіздік жүйелерінің белгіленген стандарттар мен ережелерге сәйкестігін тексеру үшін аудиттер мен тексерулер жүргізу. 2. Қауіпсіздікті басқару жүйелерінің тиімділігін бақылау. 3. Ұшу қауіпсіздігін арттыруға бағытталған жаңа технологияларды, жабдықтарды және тәжірибелерді зерттеу және енгізу.

		Білімдер:	
		1. Халықаралық және ұлттық ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 3. Кәсіпорын басшысының өкімдері. 4. Еңбек тәртібі. 5. Инспекциялық аудит жүргізу ережелері. 6. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Стратегиялық ойлау Күйзеліске тұрақтылық Ойлау икемділігі Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Дәлдік Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Ақпаратты іздеу және талдау Парасаттылық Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Сауалнамалар мен зерттеулер жүргізу Компьютерлік сауаттылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 2. Қауіпсіздікті басқару жөніндегі нұсқаулық, DOC 9859. 3. Әуе кемесінің апатын зерттеу жөніндегі нұсқаулық және оқиғалар: саясаттар мен процедуралар, DOC 9962. 4. "Азаматтық және эксперименттік авиациядағы авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
	6	Емтихан алушы (тренингтер, қайта даярлау және біліктілікті арттыру)	
12. Кәсіптің карточкасы «Аэроалаң жұмысшысы»:			
Топтың коды:	7549-5		
Қызмет атауының коды:	7549-5-001		
Кәсіптің атауы:	Аэроалаң жұмысшысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (53-шығарылым). ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 бұйрығы. Әуеайлақ жұмысшысы, 2 разряд, 3 разряд, 4 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік оқыту (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында белгіленген деңгейде оқыту)		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақты күтіп ұстау және тазалау		

Еңбек функциялардың сипаттамасы

<p>Еңбек функцияларының тізбесі:</p>	<p>Міндетті еңбек функциялары:</p>	<p>1. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін және төсенбеген бөліктерін күтіп ұстау бойынша жұмыстарды жүргізу. 2. Әуеайлақты, ұшып-қону жолағын, руль жолдары мен магистральдық жолдарды, дренаждық жүйелерді, әуежайішілік жолдарды және вокзал аумақтарын күтіп ұстау және техникалық жұмыстарды жүргізу (ағымдық, мерзімді жөндеу).</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін және төсенбеген бөліктерін күтіп ұстау бойынша жұмыстарды жүргізу.</p>	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p> <p>Дағды 1: Әуе кемелерін қабылдау және шығару үшін әуеайлақтың жасанды жабындарын дайындау.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2-разряд</p> <p>1. Әуеайлақты күтіп ұстау бойынша көмекші дайындық жұмыстарын орындау. 2. Перронды және станция аймағын тазалау, аэродромдағы қауіпті жерлерді қоршау. 3. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының беттерін бөгде заттар мен қоқыстардан тазалау. 4. Әуе кемелерінің тұрақ орындарында сигнал шамдарын, ұшу-қону жолағындағы жарық индикаторларын, жүріс жолдарын, жерге қосу құрылғыларын және якорь бекітпелерін қолмен тазалауды орындау. 5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.</p> <p>3-разряд</p> <p>1. Әуеайлақты күтіп ұстау бойынша көмекші дайындық жұмыстарын орындау. 2. Әуеайлақ бетінде, оның жасанды және асфальтталмаған бетінде техникалық қызмет көрсету жұмыстарын жүргізу. 3. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының беттерін бөгде заттар мен қоқыстардан тазалау. 4. Әуеайлақ беттерін және жарықтандыру құралдарын қар мен мұздан, бөгде заттардан механизмдерді пайдалана отырып тазалау жұмыстарын орындау. 5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық бұзушылықтар туралы басшыға хабарлау.</p> <p>4-разряд</p> <p>1. Әуеайлақты күтіп ұстау бойынша көмекші дайындық жұмыстарын орындау. 2. Тиісті механизмдерді пайдалана отырып, ұшу-қону жолақтарын тазалау. 3. Пайдаланылған әуеайлақты және ауыл шаруашылығы машиналарын тиісті тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және ұстау . 4. Әуеайлақ жабындарын және жарықтандыру құралдарын қар мен мұздан, бөгде заттардан механизмдерді пайдалана отырып тазалау жұмыстарын орындау. 5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>2 разряд</p> <p>1. Әуеайлақты жылдың әр мезгілінде пайдалану тәртібі, дыбыстық және жарық сигнализациясы. 2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі. 3. Ауданды тазалауда және әуеайлақты ағымдағы жөндеу кезінде қолданылатын машиналар мен</p>

механизмдерді және олармен жұмыс істеу тәртібін пайдалану.

4. Әуеайлақтың жабындарды ағымдық жөндеу бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
5. Әуеайлақ беттерін қар мен мұздан тазарту бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.
7. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
8. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

3 разряд

1. Әуеайлақтың жасанды және табиғи беткейлерінің түрлері мен ерекшеліктері.
2. Әуеайлақ жабындарын жөндеу және қар жамылғысын өңдеу технологиясы.
3. Аграрлық технология және геодезия бойынша элементарлы мәліметтер.
4. Әуеайлақтың машиналар мен механизмдердің конструкциясы және оларды пайдалану тәртібі туралы негізгі мәліметтер.
5. Радиостанцияны пайдалану тәртібі.
6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
7. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
8. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
9. Өндірістік сигнализация.
10. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

4-разряд

1. Әуеайлақтың жабындарды жөндеуде және күтіп ұстауда қолданылатын барлық қолданылатын аэродромдық және ауылшаруашылық машиналарының, механизмдері мен агрегаттарының мақсаты, жұмыс істеу принципі және жұмыс тәртібі.
2. ҰҚЖ жабындарының барлық түрлерінің физика-механикалық қасиеттері, қажетті көлемде метрология бойынша мәліметтер.
3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
4. Әуеайлақтың, тікұшақ айлақының, қону алаңының және жарықтандыру жабдықтарының жасанды беттерін және төсенбеген бөліктерін қар мен мұздан, бөгде заттардан тазалау бойынша дайындық жұмыстарын орындау ережелері мен технологиялары.
5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
6. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
7. Жылдың әр мезгілінде аэродромды, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері.
8. Еңбекті қорғау талаптары.
9. Қоршаған ортаны қорғау талаптары.
10. Ішкі құжаттар кәсіпорындар, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары.
11. Еңбек тәртібі.
12. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
13. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар

Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
<p>Дағды 2: Дренаж және су бұру жүйелерін тазалау және жасанды жабындарды таңбалау.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ дренаж және су бұру жүйесінің жұмысқа жарамдылығын тексеру. 2. Біліктілігі анағұрлым жоғары жұмысшының басшылығымен дренаждық жүйелерді тазалау және әуеайлақтың асфальтталмаған бөлігін ағымдағы жөндеу. 3. Бояу және лак материалдарын дайындау. 4. Бояу және лак материалдарын таңбалау механизмдеріне толтыру. 5. Әуеайлақ беттерін таңбалау жұмыстарын орындау. 6. Кесекті, кесек-ораған, сұйық және сусымалы жүктерді және инертті материалдарды тиеу-түсіру жұмыстарын орындау. 7. Әуеайлақ төсемдерінің таңбаларын механикаландырылған әдіспен жаңарту. 8. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. 9. Әуеайлақ, тікұшақ айлағы, қону алаңы аэродромының үстіңгі қабатын күтіп ұстау және күту бойынша жұмыстарды орындау кезінде ұшу қауіпсіздігін, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтай отырып, бояу және лак материалдарын, құралдарды, құрылғыларды пайдалану. 10. Байланыс құралдарын қолдану. <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақты және оның беткейлерін ағымдағы жөндеуді жүргізу. 2. Әуеайлақтың дренаждық жүйесін тазалау және жұмысқа жарамдылығын тексеру. 3. Стационарлық (жылжымалы) қазандықта праймерді, суық мастиканы дайындау, ыстық мастикаларды қыздыру. 4. Әуеайлақ механизмдері мен машиналарының жұмысындағы ұсақ ақауларды тазалау және жою. 5. Дренаж жүйелерін тазалау және әуеайлақтың жолының беткі бөлігін ағымдағы жөндеу. 6. Әуеайлақ беттерін таңбалау жұмыстарын орындау. 7. Әуеайлақ төсемдерінің таңбаларын механикаландырылған әдіспен жаңарту. 8. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. <p>4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Горизонттар бойымен дренаждық ұңғымаларға арналар трассаларын төсеу жұмыстарын жүргізу. 2. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 3. Пайдаланылған аэродромды және ауылшаруашылық машиналарын тиісті тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және техникалық қызмет көрсету. 4. Әуеайлақ беттерін таңбалау бойынша жұмыстарды орындау. 5. Механикаландырылған әдіспен әуеайлақ жабындарының таңбаларын жаңарту. 6. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.

Білімдер:

2 разряд

1. Әуеайлақты жылдың әр мезгілінде пайдалану тәртібі, дыбыстық және жарық сигнализациясы.
2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
3. Дренаждық және дренаждық жүйелерді тазалау, жасанды беттерді таңбалау және олармен жұмыс істеу тәртібі үшін қолданылатын машиналар мен механизмдерді қолдану.
4. Дренажды және дренаждық жүйелерді тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

3 разряд

1. Дренаждық және дренаждық жүйелердің түрлері мен ерекшеліктері әуеайлақ.
2. Әуеайлақ жабындары мен дренаждық жүйелерді таңбалау технологиясы
3. Аграрлық технология және геодезия бойынша элементарлы мәліметтер.
4. Әуеайлақтық машиналар мен механизмдердің конструкциясы және оларды пайдалану тәртібі туралы негізгі мәліметтер.
5. Радиостанцияны пайдалану тәртібі.
6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.
7. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
8. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
9. Өндірістік сигнализация.
10. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

4 разряд

1. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
2. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
3. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
4. Жұмыс орнындағы еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
6. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының және жарықтандыру жабдығын қар мен мұздан, бөгде заттардан жасанды беттерді және төселмеген бөліктерін тазалау бойынша дайындық жұмыстарын орындау ережелері мен технологиялары.
7. Әуеайлақ жабындарын таңбалау ережелері.
8. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
9. Радиобайланыс ережелері.
10. Қоршаған ортаны қорғау талаптары.
11. шкі кәсіпорын құжаттары, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары.
12. Еңбек тәртібі.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 2: Әуеайлақты, ұшып-қону жолағын, руль жолдары мен магистральдық жолдарды, дренаждық жүйелерді, әуежайшілік жолдарды және вокзал аумақтарын күтіп ұстау және техникалық жұмыстарды жүргізу (ағымдық, мерзімді жөндеу).</p>	<p>Дағды 1: Жасанды әуеайлақ бетінің элементтерін ағымдағы, мерзімді жөндеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2-разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың, тікұшақтың, қону алаңының және әуеайлақтағы, тікұшақ айлағындағы, қону алаңындағы қауіпті орындардың жасанды беттерін жөндеу бойынша жұмыстар жүргізілетін аумақтарды портативті белгілерді орнату арқылы қоршау. 2. Әуеайлақ, тікұшақ айлағын және қону алаңының беттерін жөндеуде қолданылатын материалдар қоспасын құрастыру. 3. Мастиканы стационарлық (жылжымалы) қазандықта қыздыру. 4. Қарапайым әуеайлақ механизмдерін пайдалана отырып, әуеайлақтағы, тікұшақ айлағындағы, қону алаңындағы компенсаторларды түзету. 5. Әуеайлақтағы тігістерді және жарықтарды тазалау. 6. Праймер мен суық мастиканы дайындау. 7. Қарапайым аэродромдық механизмдерді пайдалана отырып, тазалау жұмыстарын, түйіспелерді мастикамен толтыруды және компенсаторларды түзетуді және жүктерді, орамдық және үйінді жүктерді тиеу-түсіру. 8. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды бетін арнайы қорғаныс қоспаларымен сіңдіру. 9. Жұмыс барысында анықталған технологиялық бұзушылықтар туралы басшыға хабарлау. 10. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттерін жөндеу бойынша күрделі жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде құралдарды, құрылғыларды және жанар-жағармай материалдарын қолдану. 11. Байланыс құралдарын қолдану. 12. Жөндеу материалдарымен, мастикалармен және реактивтермен жұмыс жасау. 13. Жергілікті нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес, шөпті белгіленген биіктікте ұстау жұмыстарын жүргізу. <p>3-разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стационарлық (жылжымалы) қазандықта праймерді, суық мастиканы және ыстық мастиканы жылытуды дайындау бойынша жұмыстарды орындау. 2. Әуеайлақ механизмдері мен машиналарындағы ұсақ ақауларды тазалау және жою. 3. Әуеайлақтың үстіңгі қабатында, оның жасанды және асфальтталмаған бетінде ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу. 4. Әуеайлақты және оның жабындарын ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу. 5. Стационарлық (жылжымалы) қазандықта праймерді, суық мастиканы, жылытатын ыстық мастикаларды дайындау. <p>4-разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 2. Әуеайлақты және ұшу-қону жолақтарының жасанды беттерін, жүру жолдарының, әуе кемелерінің тұрақ алаңдары мен перрондарын жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау. 3. Әуеайлақ жабындарын жөндеуде қолданылатын материалдардың (бетон, асфальт және т.б.) қоспаларын құрастыру. 4. Тиісті механизмдерді пайдалана отырып, ұшу-қону жолақтарын тазалау. 5. Пайдаланылған аэродромды және ауылшаруашылық машиналарын дұрыс тәртіпте және

жарамдылықта пайдалану және ұстау.
6. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жасанды беттерін жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану.

Білімдер:

2-разряд

1. Әуеайлақты жылдың әр мезгілінде пайдалану тәртібі, дыбыстық және жарық сигнализациясы.
2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі.
3. Жасанды беттерді жөндеуде қолданылатын машиналар мен механизмдерді, олармен жұмыс істеу тәртібін қолдану.
4. Әуеайлақты тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы.
5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі.
6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

3-разряд

1. Мастика түрлері, оларды дайындау технологиясы.
2. Әртүрлі типтегі мастикалармен буындарды толтыру технологиясы.
3. Радиостанцияны пайдалану тәртібі.
4. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.
5. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
6. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
7. Өндірістік сигнализация.
8. Жұмыс орнындағы еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.

4-разряд

1. Әуеайлақтық жабындарды жөндеуде және күтіп ұстауда қолданылатын барлық қолданылатын әуеайлақтық және ауылшаруашылық машиналарының, механизмдері мен агрегаттарының мақсаты, жұмыс істеу принципі және жұмыс тәртібі.
2. Радиобайланысты пайдалану тәртібі.
3. ҰҚЖ жабындарының барлық түрлерінің физика-механикалық қасиеттері, қажетті көлемде метрология бойынша мәліметтер.
4. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігі бойынша бұйрық.
5. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.
6. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар.
7. Өндірістік сигнализация.
8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
9. Жылдың әр мезгілінде аэродромды, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері.
10. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара әрекеттесу қағидалары.
11. Әуеайлақ жабындарын жөндеу бойынша жұмыстарды орындау ережелері.
12. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары.
13. Қоршаған ортаны қорғау талаптары.
14. Ішкі құжаттар, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары.
15. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
<p>Дағды 2: Топырақ ұшу алаңының элементтерін ағымдағы мерзімді жөндеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>2 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жерүсті бөліктерін жөндеуге қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 2. Әуеайлақтың, тікұшақтың, қону алаңының жерүсті бөліктерін және аэродромдағы, тікұшақ айлағындағы, қону алаңындағы қауіпті орындарды жөндеу бойынша жұмыстар жүргізілетін аумақтарды портативті белгілерді орнату арқылы қоршау. 3. Әуеайлақтың төсенбеген бөлігіне шөп егу жұмыстарын жүргізу. 4. Оңтайлы ылғалдылықта топырақты нығыздау. 5. Тегістеу жұмыстарын жүргізу, ойықтарды жою және асфальтсыз аэродромның бетін тегістеу және шөп шабу. 6. Байланыс құралдарын қолдану. 7. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жерүсті бөліктерін жөндеу бойынша күрделі жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде құралдарды, құрылғыларды және жанар-жағармай материалдарын қолдану. <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ механизмдері мен машиналарындағы ұсақ ақауларды тазалау және жою. 2. Тас төселмеген аэродромның бетін күту жұмыстарын жүргізу. 3. Асфальтсыз аэродромда жөндеу жұмыстар жүргізу. 4. Әуеайлақтың, тікұшақ әуеайлағының және қону алаңының әуеайлақтың асфальтталмаған бөліктерін жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану. 5. Байланыс құралдарын қолдану. <p>4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 2. Күрделі әуеайлақ жөндеу жұмыстарының барлық түрлерін орындай білу. 3. Пайдаланылған әуеайлақты және ауыл шаруашылығы машиналарын тиісті тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және ұстау. 4. Жөндеу жұмыстарына қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 5. Тиісті механизмдерді пайдалана отырып, ұшу-қону жолақтарын тазалау. 6. Пайдаланылған әуеайлақты және ауылшаруашылық машиналарын дұрыс тәртіпте және жарамдылықта пайдалану және ұстау. 7. Әуеайлақтың, тікұшақ әуеайлағының және қону алаңының әуеайлақтың асфальтталмаған бөліктерін жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану.

		<p>Білімдер:</p> <p>2 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жылдың әртүрлі уақытында аэродромды пайдалану тәртібі. 2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі. 3. Жол төселмеген әуеайлақты жөндеуде қолданылатын машиналар мен механизмдерді қолдану, олармен жұмыс істеу тәртібі. 4. Асфальтсыз әуеайлақты тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі. 6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі. 7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар. 8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жылдың әртүрлі уақытында аэродромды пайдалану тәртібі. 2. Әуеайлақтағы әуе кемелерінің және көліктің қозғалыс тәртібі. 3. Жол төселмеген әуеайлақты жөндеуде қолданылатын машиналар мен механизмдерді қолдану, олармен жұмыс істеу тәртібі. 4. Асфальтсыз әуеайлақты тазалау бойынша жұмыстарды орындау реттілігі мен технологиясы. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі. 6. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі. 7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар. 8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар <p>4 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өрт қауіпсіздігі ережелері. 2. Жылдың әр мезгілінде әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері. 3. Әуеайлақ қызметінің жол қозғалысы қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының қағидалары. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 5. Радиобайланыс ережелері. 6. Еңбек қауіпсіздігі талаптары. 7. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 8. Ішкі құжаттар, тапсырыстар, кәсіпорын басшысының бұйрықтары. 9. Еңбек тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік</p> <p>Ұқыптылық</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Шыдамдылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Дәлдік</p> <p>Сыпайылық</p> <p>Төзімділік пен еңбексүйгіштік</p> <p>Мотивация</p> <p>Парасаттылық</p> <p>Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті</p> <p>Экологиялық мәдениет</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарын (тікұшақ айлақтарын) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету қағидалары" бұйрығымен. 5. "Әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметті жүзеге асыруға рұқсат беру Қағидалары" ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысы. 6. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Әуеайлақ қызметінің технигі	
13. Кәсіптің карточкасы «Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі»:			
Топтың коды:	8332-5		
Қызмет атауының коды:	8332-5-001		
Кәсіптің атауы:	Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 26 наурыздағы №327 «Қазақстан Республикасының әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары» бұйрығы. 5-тарау, 32-тармақ «Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі» Әуежайдағы моторландырылған жабдықтардың жүргізушісі		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік оқыту (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында белгіленген деңгейде оқыту).		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақты күтіп ұстау және тазалау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Дайындық және ауысымды бастар алдында көлік құралын тексеру. 2. Ұшу алаңында, ұшып - қону жолағына, рульдік және магистральдық жолдарда, су бұру дренаж жүйелерінде, әуежай іші жолдарында мен вокзал маңындағы алаңдарда техникалық жұмыстарды жүргізу және ауысым аяқталғаннан кейін арнайы көліктерді тапсыру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Дайындық және ауысымды бастар алдында көлік құралын тексеру.			

Дағды 1:
Көлікті дайындау

Машықтар:

1. Автокөлікке жанармай, май, арнайы сұйықтықтар және су құю.
2. Көліктің техникалық жарамдылығын, оның толықтығын тексеру және анықталған кемшіліктерді жою.
3. Көліктің сыртын тексеру және оның сыртқы түрін тексеру, зақымдалмағанына көз жеткізу, жұмыс жабдығының жағдайын, негізгі шасси қозғалтқышын және жұмыс жабдығының жетек қозғалтқышын, трансмиссия бөліктерін, шасси мен жүргізуші кабинасын тексеру, отынның, майдың, арнайы сұйықтықтардың және судың ағуы бар екеніне көз жеткізу.
4. Көліктің өрт сөндіру құралдарымен, алғашқы медициналық көмек көрсету қобдишасымен және сүйреткіш арқанмен жабдықталғанын тексеру.
5. Арнайы машинаның сүйреу құрылғыларының күйін тексеру: ілгектер немесе машинаның алдыңғы бамперіндегі ілгегі бар сүйреу шанышқысы және форкоптағы тарту ілгегі. Алдыңғы бампердегі ілмектер және сүйреткіш ілмектер зауытта жасалған және стандарттау бойынша нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес болуы керек.
6. Жарықтандыру жабдықтарының жұмысын тексеру: фаралар, бүйірлік шамдар, бұрылыс сигналдары, тежегіш шамдар, жыпылықтайтын (импульстік) ескерту шамдары.
7. Радиобайланыстың жұмысын тексеру. Сыртқы тексеру және өнімділікті тексеру нәтижелері бойынша радиостанцияның жағдайын анықтау.
8. Арнайы көліктің доңғалақтарының пневматикалық шиналарындағы ауа қысымын тексеру.
9. Негізгі шассидің қозғалтқыш қартерлеріндегі май деңгейін және жұмыс жабдығының жетек қозғалтқышындағы май деңгейін тексеру.
10. Арнайы көліктің кабинасында бақылау құрылғылары мен аспаптар панеліндегі көрсеткіштерді, машинаның басқару элементтерін және жұмыс жабдығын тексеру.
11. Қозғалтқышты іске қосу және оның әртүрлі жылдамдықта «құлақпен» жұмысын тексеру.
12. Жұмыс жабдығының дұрыс жұмысын тексеру (көтеру, түсіру, бұру, айналдыру).

Білімдер:

1. Тиісті теориялық және практикалық дайындық, жұмыс істейтін жабдықтың және жеке блоктардың техникалық сипаттамаларын, жұмыс принципі мен құрылымын, жұмыс режимдерін, белгіленген шектеулерді, көктемгі-жазғы және күзгі-қысқы кезеңдердегі, сондай-ақ ерекше жағдайларда жұмыс істеу ерекшеліктерін білу.
2. Автокөліктердің құрылымын, олардың тораптарын, көлік құралын басқару қауіпсіздігіне әсерін және өнімділігін білу.
3. Нормативтік-техникалық құжаттаманы толтыруды және толтыруды бақылауды және олар бойынша есепті жүргізуді білу.
4. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.
5. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

ұсынылмайды

	<p>Дағды 2: Жұмыс ауысымының басталуына дайындық</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация ұйымының медициналық персоналы жүргізетін ауысымдағы (бригададағы) жұмысқа кірісер алдында медициналық куәландырудан өту және жол парағында, бақылау медициналық кітапшасында немесе жүргізушінің арнайы журналында жұмысқа жіберу туралы белгі алу. 2. Арнайы көлікті желіге шығару үшін дайындау. 3. Белгіленген құжаттаманы толтыру. 4. Әуеайлақ айналасында көлік құралының қозғалыс бағытын қадағалау. 5. Жолда жүру ережесін бұзбау (жол төсеміне және ауа райы жағдайына байланысты жылдамдық пен жұмыс режимдерін таңдау) маршрут бойынша көліктердің дұрыс басқаруын өзін-өзі бақылау және өзін-өзі талдау және т.б. 6. Өртүрлі ауа райы жағдайында (тұман, көктайғақ, жаңбыр, қар, т.б.) және әр түрлі беткейлі жолдарда көлік құралын жүргізу дағдыларын меңгеру. 7. Әуеайлақ қызметінде өндірістік оқытудан өту. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ айналасында көлік құралының қозғалыс бағыты. 2. Өртүрлі ауа-райында және өртүрлі беткейлі жолдарда көлік жүргізу ережелері. 3. Әуежайда қызмет көрсету үшін жұмыс орнында оқыту бағдарламасы. 4. Құжат жасау негіздері, нормативті-техникалық құжаттаманы құрастыру және олар бойынша есеп беру. 5. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 6. Еңбек тәртібі.
<p>Еңбек функциясы 2: Ұшу алаңында, ұшып - қону жолағына, рульдік және магистральдық жолдарда, су бұру дренаж жүйелерінде, әуежай іші жолдарында мен вокзал маңындағы алаңдарда техникалық жұмыстарды жүргізу және ауысым аяқталғаннан кейін арнайы көліктерді тапсыру.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>

Дағды 1:
Әуеайлақты бөгде
заттардан тазарту,
әуеайлақтағы жөндеу
жұмыстары.

Машықтар:

1. Ұшу жолағын кесіп өту алдында, бүйірлік қауіпсіздік жолағына (радиомаяктардың қону жүйесінің сыни аймағының шекарасы) жеткенге дейін ұшыруды басқару мұнарасының диспетчерінен ұшу жолағын кесіп өтуге рұқсат сұрау.
2. Ұшырылымды басқару мұнарасының диспетчерінің рұқсатынан кейін және тек жыпылықтайтын және бүйірлік шамдармен, сүйреу құрылғыларымен және радиостанциялармен жабдықталған көлік құралдарында ғана әуеайлақ мен жүру жолдарын кесіп өту және кіру.
3. Әуеайлақтың жабындары мен қону құралдарына қызмет көрсету үшін әуеайлаққа және рульдік жолдарына бару.
4. Ұшырылымды басқару мұнарасының диспетчерімен тұрақты тұрақты радиобайланысты қамтамасыз ету және аэродромда және рульдік жолдарында жұмыстарды орындау кезінде әрбір 15 минут сайын радиобайланыстың бақылау тексеруін жүргізу.
5. Басқару орталығының диспетчеріне хабарлау және жұмыс істеп тұрған жабдық істен шыққан жағдайда ақаулы жабдықты радиомаяк жүйесінің аймағынан тыс белгіленген орынға шығару бойынша шұғыл шаралар қабылдау.
6. Әуеайлақта және рульдік жолдарында жұмыс істейтін барлық арнайы көліктерді тәулік уақытына қарамастан жұмыс кезінде қосылатын бүйірлік және жыпылықтайтын шамдармен, сондай-ақ ұшу жетекшісімен және ұшыруды басқару диспетчерімен әуежайішілік байланыс құралдарымен жабдықтау.
7. Әуеайлақта жұмыс істеу кезінде жарық және дыбыс сигналдарын және радиокомандаларды бақылау.
8. Ұшу жолағын кесіп өткеннен кейін ұшыруды басқару мұнарасының диспетчеріне оның босатылуы туралы хабарлау. Арнайы көліктер бүйірлік қауіпсіздік жолағынан (радиомаяктардың қону жүйесінің критикалық аймағының шекаралары) шығып кетсе, ұшу алаңы ашық болып саналады.
9. Әуе кемесін жүктеуге жауапты тұлғалардың нұсқауларын басшылыққа алу.
10. Әуе кемесіне бару және одан шығу.
11. Әуе кемесіне қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың тұрақ орындарында орналасу тәртібін сақтау.
12. Ауысымның соңында қосымша медициналық тексеруден өту.

Білімдер:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Әуежайшілік радиобайланыс ережелері. 2. Әуеайлақ айналасында көлік құралының қозғалыс бағыты. 3. Әртүрлі ауа райы жағдайында және әр түрлі беткейлі жолдарда көлік жүргізу ережелері. 4. Әуеайлақ қызметінде жұмыс орнында оқыту бағдарламасы. 5. Құжат жасау негіздері, нормативті-техникалық құжаттаманы құрастыру және олар бойынша есеп беру. 6. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 7. Еңбек тәртібі. 8. Әуе кемелерінің, арнайы көліктің және механизациялық құралдардың перрондағы орналасу схемасы мен қозғалыс ұйымдастырылуын қадағалау. 9. Әртүрлі типтегі ұшақтардың келуі және ұшу бойынша қызмет көрсету технологиялық графиктері. 10. Әртүрлі типтегі ұшақтарға қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың жақындап келуі және кетуі және маневрлеу схемалары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
--------------------------	-------------

Дағды 2: Ауысым аяқталғаннан кейін арнайы көліктерді тапсыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Негізгі шасси мен арнайы жабдықтың жұмысқа жарамдылығын тексеру. 2. Спидометрдің көрсеткіштерін және арнайы көліктің желіден (ауысымдық ауыстыру) қайту уақытын жол парағына енгізу. 3. Анықталған ақауларды жою үшін арнайы автокөліктерді жөндеуге орналастыруды ұйымдастыру және жөндеу аймағына өтініш беру. 4. Жол парағына қол қою арқылы арнаулы көлікті желіден (ауысымдық ауыстыру) қабылдау фактісін тексеру, арнайы көлік пен арнайы техниканың жұмысындағы барлық ақаулар туралы колонна бастығына хабарлау және ауысым беру-қабылдау журналына жазба жасау.
---	---

Білімдер:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Құжат жасау негіздері, нормативті-техникалық құжаттаманы құрастыру және олар бойынша есеп беру. 2. Көктемгі-жазғы және күзгі-қысқы кезеңдердегі, сондай-ақ арнайы кезеңдерде тиісті теориялық және практикалық дайындық, техникалық сипаттамаларды, жұмыс істейтін жабдықтың және жеке агрегаттардың жұмыс принципі мен құрылымын, жұмыс режимдерін, белгіленген шектеулерді, жұмыс ерекшеліктерін білу. 3. Көліктердің, олардың тораптары мен тораптарының конструкциясы, көлік құралын басқару қауіпсіздігіне әсері және өнімділігі. 4. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 5. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
--------------------------	-------------

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Зейінді шоғырландыру және бақылау Мотивация Парасаттылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. «Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. «Азаматтық авиация әуеайлақтарын (тікұшақ айлақтарын) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 «Қазақстан Республикасының әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары» бұйрығы. 4. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 «Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету қағидалары» бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Әуеайлақ қызметі технигі	
14. Кәсіптің карточкасы «Әуеайлақ қызметінің бастығы»:			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	1325-4-007		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің бастығы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы бойынша. 2-тарау, 10-параграф Әуеайлақ қызметінің басшысы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Көлік қызметтері	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Әуеайлақтық ұшуларды қамтамасыз ету саласында кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2142-9-005 - Әуеайлақтарды пайдалану жөніндегі инженерлер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақтың арнайы техникасының жұмысын ұйымдастыру бойынша барлық іс-шараларды ұйымдастыру және басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ қызметінің арнайы техникасының жұмысын ұйымдастыру, жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара іс-қимыл бойынша жалпы басшылық 2. Әуеайлақтық арнайы техника жауапты басшының функцияларын орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Әуеайлақ қызметінің арнайы техникасының жұмысын ұйымдастыру,			

<p>жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара іс-қимыл бойынша жалпы басшылық</p>	<p>Дағды 1: Арнайы техниканың жұмысын ұйымдастыру бойынша іс-шараларды басқару аэродром қызметі</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық тәртіптің сақталуын қадағалау. 2. Қызметке жетекшілік ету. 3. Сәйкес қызметкерлердің жұмысын ұйымдастыру. Әуеайлақтың арнайы техникасына қызмет көрсету. 4. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың механикаландыру және ауысымдық жұмысын бақылау. 5. Әуеайлақ қызметінің мамандарымен және әуежайдың басқа бөлімшелерімен ұшуларды әуеайлақты техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша сабақтар өткізу. 6. Төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-шараларды жүргізу кезінде авиациялық ұйымның жедел штабы мен әкімшілігінің құрамында жұмыс істеу. 7. Әуе кемелерінің ұшып шығуының кешігу себептерін және әуе кемелеріне қатысты оқиғаларды талдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Радиобайланыс ережелері. 6. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 7. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтың арнайы техникасына техникалық қызмет көрсету бойынша нормативтік құқықтық актілер. 8. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 10. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері 11. Еңбек тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Жоспарлау құжаттарын әзірлеу, басқа қызметтермен өзара әрекеттесу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жоспарлау құжаттарын әзірлеу. 2. Есептер мен хабарламалар құрастыру. 3. Ұшуды әуеайлақтық техникалық қамтамасыз ету мәселелері бойынша әуежай қызметтерімен өзара іс-қимылды ұйымдастыру. 4. Әуеайлақтардың сертификаттау талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін қажетті құжаттарды дайындау. 5. Әуеайлақты сертификаттауға құжаттарды дайындау. Материалдық ресурстармен қамтамасыз ету бойынша жыл сайынғы сұраныстарды дайындау. 6. Әуеайлақтардың арнайы техникасына техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша жылдық және тоқсандық жоспарларды жасау. 7. Әуеайлақтардағы арнайы техниканың қозғалыс схемасын әзірлеу.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 6. Халықаралық және ұлттық әуеайлақтардың ұшуын қамтамасыз ету жөніндегі нормативтік құқықтық актілер. 7. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 8. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 9. Еңбек тәртібі.
<p>Еңбек функциясы 2: Әуеайлақтық арнайы техника жауапты басшының функцияларын орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: Дағды 1: Әуеайлақты күтіп ұстауға арналған арнайы техниканың жұмысын жалпы ұйымдастыру</p>	<p>ұсынылмайды</p> <p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын және әуеайлақ техникасын тексеру үшін арнайы техниканың жұмысын ұйымдастыру. 2. Әуеайлаққа қызмет көрсетуге арналған арнайы техника мен жүргізушілер жұмысын ұйымдастыру, басқару және бақылау. 3. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың арнайы техникасы мен ауысымдық персоналдың жұмысын бақылау. 4. Көшбасшылықты қамтамасыз ету ұшу-қону жолақтарын ластаушы заттардан уақтылы тазарту үшін техникалық құралдарды ұтымды пайдалану. 5. Әуеайлақтың арнайы техникасында орнатылған радиостанцияларды тексеру жүргізу. 6. Әуеайлақтың арнайы техникасы әуеайлағындағы жұмыстарға қойылатын талаптарға сәйкес келмесе, оларды пайдалануға тиісті шектеулер немесе тыйымдар енгізу. 7. Арнайы көліктердің техникалық жай-күйі мен сыртқы түрін учаскенің механиктері (бригадирлері) мен жүргізушілер сапқа шығу алдында тексерудің сапасы мен жүйелілігін ұйымдастыру және бақылау. 8. Арнайы техниканы жаңарту және уақытылы есептен шығару және сату бойынша сайт жұмысын жоспарлау. 9. Қызметкерлерді арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарын, сондай-ақ ғимараттар мен құрылыстарды КҚД және КЖД жұмыс істеуге дайындау бойынша іс-шараларды жүзеге асыруды ұйымдастыру. 10. Арнайы автокөліктердің сақталуын, техникалық дайындығын және техникалық қызмет көрсету кестелерінің қатаң сақталуын, арнайы көліктерде орнатылған бақылау-өлшеу аспаптарын, радиостанцияларды және өрт сөндіргіштерді уақтылы тексеруді қамтамасыз ету. 11. Арнайы көліктерді пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсетудің озық тәжірибесін жалпылау және тарату, арнайы көліктердің әртүрлі типтері үшін жүргізушілердің өзара алмасуына қол жеткізу. 12. Жаңа технологияны әзірлеуді және енгізуді ұйымдастыру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 7. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері. 8. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 9. Әуеайлақты ұстаудың халықаралық және ұлттық ережелері. 10. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 11. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 12. Еңбек тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Әуеайлақты жөндеу бойынша жүргізушілер құрамының жұмысын ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. АҚ басшылығының нұсқауларына сәйкес техникалық жарамды және жабдықталған арнайы машиналарды желіге жоспарлы шығаруды және пайдалануды, олардың апатсыз қозғалысын және аэродромда жұмысын қамтамасыз ету. 2. Ауысым басталар алдында және соңында жүргізушілерге медициналық тексеруді ұйымдастыру және бақылау. 3. Жүргізушінің персоналдың жұмыс уақытын есепке алу парағын жүргізу. 4. Жүргізушілерді олардың біліктілігіне және арнайы көліктердің жекелеген түрлерін басқаруға қолданыстағы рұқсаттарына сәйкес орналастыру. 5. Жүргізушінің жұмыс және демалыс кестесін белгілеу. 6. Персоналдың өндірістік тапсырмаларды уақтылы орындауын қамтамасыз ету.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 2. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 3. Еңбек тәртібі. 4. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 7. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастырудың жергілікті ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Дәлдік Аналитикалық ойлау Мейірімділік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Компьютерлік сауаттылық Көшбасшылық</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарын (тікұшақ айлақтарын) пайдалануға жарамдылық нормаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 "азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету қағидалары" бұйрығы. 5. ИКАО-ның 14-қосымшасы, әуеайлақтар, 1-Том, әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 6. DOC, 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 7. DOC, 9157 ICAO, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Әуеайлақ қызметінің бастығы	
15. Кәсіптің карточкасы «Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары»:			
Топтың коды:	1210-0		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Көлік қызметтері	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық мамандық бойынша тәжірибе немесе басқарушылық жұмыс тәжірибесі кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Қосымша кәсіптік білім беру ұсынылады: - кемінде үш жылда бір рет біліктілікті арттыру бағдарламалары.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-012 - Азаматтық авиация басқармасының (агентігінің) бас директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұйымның қызметіне басшылық жасау және міндеттерді орындау үшін жауапкершілік. Клиенттерге қызмет көрсету бойынша жұмысты үйлестіру және ұйымдастыру, қызметкерлердің іс-әрекеттерінің тиімділігін бақылау және бақылау, ресурстарды бөлу және персоналды басқару мәселелерін шешу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру. 2. Кәсіпорынды (ұйымды) басқару. 3. Қызмет мониторингі мен бағалауды жүзеге асыру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Миссияны, құндылықтарды, мәдениетті, саясатты және стратегияны қалыптастыру.			

	<p>Дағды 1: Кәсіпорынның (ұйымның) миссиясын, мақсаттарын, саясаты мен стратегиясын өзірлеу және бекіту.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның саясатын, стратегиясын және оларды іске асыру механизмін анықтау. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметін әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, инновацияларға және нарықтық жағдайдың өзгеруіне тез жауап беретін тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің икемді және ұтқыр өндірісін дамытуға және жетілдіруге бағыттау. 3. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды, пайданы ұлғайтуды қамтамасыз ету. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімі мен тәжірибесін ұтымды пайдалану және дамыту, өмір мен денсаулық үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнаманың талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық атмосфераны қалыптастыру жөнінде шаралар қабылдау. 5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері. 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар. 10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды өзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Кәсіпорынды (ұйымды) басқару.</p>		

Дағды 1:
Ұйымдық құрылымды
дамыту және ресурстарды
бөлу.

Машықтар:

1. Заңнамаға сәйкес ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметіне басшылық жасау.
2. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның балансындағы ұйым мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету.
3. Шарттар жасасу, мәмілелер жасау, бөгде ұйымдармен немесе өзге де заңды тұлғалармен операциялар жасау, өкімдер, бұйрықтар шығару, іскерлік кездесулерде ұйымның атынан өкілдік ету.
4. Ұйымның банктерді қоса алғанда, мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы және сақтандыру қорлары, жеткізушілер, тапсырыс берушілер және кредиторлар алдындағы міндеттемелерін орындауын, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарын (келісімшарттарын), индикативтік жоспарлар мен бизнес-жоспарлар көрсеткіштерін орындауын қамтамасыз ету.
5. Әлеуметтік әріптестік қағидаттары негізінде ұжымдық шартты әзірлеуді, жасасуды және орындауды, еңбек және өндірістік тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету, қызметкерлердің еңбек уәждемесін, бастамасы мен белсенділігін дамытуға ықпал ету.
6. Ұйымның қаржы-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді заңнамада берілген құқықтар шегінде шешуді қызметтің жекелеген бағыттарын жүргізуді өзге лауазымды тұлғаларға, директордың орынбасарларына, филиалдардың, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелердің басшыларына тапсыру.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы. жануарлармен, азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері. 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар. 10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Қызмет мониторингі мен бағалауды жүзеге асыру.	Дағды 1: Қызметке мониторинг және бағалау жүргізу.	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның балансындағы ұйым мүлкінің сақталуын және тиімді пайдаланылуын, сондай-ақ оның қызметінің Қаржы-шаруашылық нәтижелерін қамтамасыз ету. 2. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және тиімді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, олардың қызметіне бағалау жүргізу. 3. Ұйымның тиімділігін арттыруды қамтамасыз ету, жұмыс нәтижелерін талдау. 4. Ұйымды білікті кадрлармен қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау, олардың біліктілік деңгейін арттыру, олардың қызметінің нәтижелерін бағалау. 5. Басшылықтың экономикалық және әкімшілік әдістерін үйлестіруді, өндірістік және өзге де мәселелерді талқылау мен шешуді, өндіріс тиімділігін арттырудың материалдық және моральдық ынталандыруларын қамтамасыз ету. 6. Кәсіпорынның жұмысын жетілдіру бойынша іс-шаралар әзірлеу, енгізілген өзгерістерге мониторинг жүргізу.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін реттейтін заңнамалық, өзге де нормативтік құқықтық актілер және мемлекеттік органдардың актілері. 2. Ұйымның қызметіне қатысты өзге органдардың әдістемелік және өзге де материалдары. 3. Ұйым құрылымының профилі, мамандануы және ерекшеліктері. 4. Ұйымның өндірістік қуаты және кадрлық ресурстары. 5. Ұйым өнімдерін өндіру технологиясы. 6. Салық заңнамасы. 7. Ұйымның өндірістік-шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметінің бизнес-жоспарларын жасау және келісу тәртібі. 8. Ұйымды басқару мен басқарудың заманауи әдістері. 9. Стратегиялық жоспарлау, нарық - сыртқы және ішкі конъюнктура (өз секторы және онымен өзара байланысты), бәсекелестер, жеткізушілер мен тұтынушылар. 10. Озық отандық және шетелдік ғылыми-техникалық жетістіктер. 11. Тиісті қызмет түрінің тәжірибесі және ең жақсы ұқсас ұйымдардың тәжірибесі. 12. Шаруашылық және қаржы шарттарын жасасу және орындау тәртібі. 13. Салалық келісімдерді, ұжымдық шарттарды әзірлеу және жасасу және әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу тәртібі. 14. Ұйымның экономикасы мен қаржысын басқару, өндіріс пен еңбекті ұйымдастыру. 15. Еңбек заңнамасы, ішкі еңбек тәртібінің тәртібі, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өндірістік санитария, өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Бизнесті түсіну Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Жүйелі ойлау Стратегиялық ойлау Күйзеліске тұрақтылық Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Мақсаткерлік Эмоциялық парасат Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Келіссөз жүргізу шеберлігі Жобалық ойлау Шығармашылық және шығармашылық Көп мәдениеттілік және ашықтық Бастамашылық Көшбасшылық</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1."ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" ҚР заңы. 2."Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларын бекіту туралы"ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Әуеайлақ қызметінің бастығы
16. Кәсіптің карточкасы «Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері»:		
Топтың коды:	2142-9	
Қызмет атауының коды:	2142-9-005	

Кәсіптің атауы:	Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы бойынша. 2-тарау, 10-параграф Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Ұшуды әуеайлақтық қамтамасыз ету бойынша кемінде 3 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес ұшуларды әуеайлақтық қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілікті арттыру курсынан өткені туралы Сертификат. Алған мамандығы мен біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмысқа рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3155-0-006 - Әуеайлақ қызметінің технигі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақ қызметі ауысымдарын ұйымдастыру және басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ элементтерінің жағдайын бақылау. 2. Жоғары сапалы және қауіпсіз операциялық қызмет көрсету, және әуеайлақты ұшуға дайындау ұшақ. 3. Басқару қызметіне сенімді және уақтылы ақпарат беру әуе қозғалысы және аэронавигациялық ақпарат қызметі	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау	
Еңбек функциясы 1: Әуеайлақ элементтерінің жағдайын бақылау.			

Дағды 1:
Күнделікті операциялық
тексерулерді жүргізу

Машықтар:

1. Әуеайлақ ауысымының жұмысын ұйымдастыру.
2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және әуеайлақтың арнайы техникасы мен ауысымдық персоналдың жұмысын бақылау.
3. Автокөліктерді пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтсыз ұшу-қону жолақтарының, аэродром элементтерінің жағдайын тексеру .
4. Әуеайлақ элементтерінің жұмысқа жарамдылығын анықтау мақсатында анықталған ақауларға және олардың шекті рұқсат етілген мөндерге сәйкестігіне талдау жүргізу.
5. Радиобайланысты орнату ААЖ бөлімшесімен кетер алдында және ірекеттерін жасау аймағын тексеруге рұқсат алу.
6. Орналасқан жерді көрсету және анықталған ақауларды анықтау қажет болатын бақылау парақтарын (тексеру парақтарын) пайдалана отырып, тексеру жүргізу.
7. Әуеайлақтық қызмет көрсету өлшеу құралдарын, оның ішінде жасанды ұшып-қону жолағындағы үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану.
8. Әуеайлақтағы орнитологиялық жағдайды тексеру.
9. ҰҚЖ-ға маркерлік және жыпылықтайтын (импульстік) шамдармен, радиостанциялармен немесе көлік құралын орналастыру жүйесінің қабылдағыштарымен және сүйреу құрылғыларымен жабдықталмаған арнайы техника мен әуеайлақ механизациясының кіруіне тыйым салу.
10. Егер сәйкессіздіктер жойылғанға дейін рұқсат етілген шекті нормалардан асатын жабын ақаулары анықталған жағдайда, әуеайлақтың тиісті элементтерінің жұмысына тиісті шектеулер немесе тыйым салулар енгізу.
11. Тексерудің аяқталғаны туралы ӘҚҚ органдарына хабарлау және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау.

Білімдер:

1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық.
2. Радиобайланыс ережелері.
3. Өндірістік қауіпсіздік талаптары.
4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
5. Азаматтық әуе кемелерінің ұшуы үшін құстар мен басқа жануарлардан болатын қауіпті жою ережелері.
6. Азаматтық авиациядағы әуеайлықты қамтамасыз ету ережелері.
7. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
8. Әуеайлақты ұстау мәселелері бойынша халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілер.
9. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы.
10. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары.
11. Еңбек тәртібі.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

ұсынылмайды

<p>Дағды 2: Бақылау тексерулерін жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жағдайын бөгде заттардың бар-жоғын тексеру. 2. Егер ұшуларда үш сағаттан астам үзіліс болса, ұшуларды қайта бастау алдында (әуе кемесінің әр ұшып көтерілуі мен қонуы алдында) үш сағаттан аспайтын аралықпен тексеру жүргізу. 3. Кетер алдында ӘҚҚК органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 4. Тексеру жүргізіп, оның нәтижелері бойынша әуеайлақ жабындарын бөгде заттардан жедел тазалау шараларын қабылдау. 5. Әуеайлақтың қызмет көрсету өлшеу құралдарын, оның ішінде жасанды ұшу-қону жолағындағы үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану. 6. ӘҚҚК органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 4. Азаматтық авиациядағы аэродромды қамтамасыз ету ережелері. 5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 6. Әуеайлақты ұстаудың халықаралық және ұлттық ережелері. 7. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 8. Кәсіпорын басшысының нұсқаулары, бұйрықтары. 9. Еңбек тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 3: Жоспарлы және жоспардан тыс тексерулер жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жай-күйін аэродром мен аэродромды пайдалануға дайындық кезеңінде, сондай-ақ қатты жауын-шашыннан, дауылдық желдерден, табиғи апаттардан немесе әуеайлақта басқа да қолайсыз табиғи факторлардың әсерінен кейін тексеру. 2. Шығар алдында ӘҚҚК органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 3. Тексеру жүргізу және оның нәтижелері бойынша ақау актісін жасау және анықталған ақауларды жою жоспарларын жасау. 4. ӘҚҚК органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>

<p>Жоғары сапалы және қауіпсіз операциялық қызмет көрсету, және әуеайлақты ұшуға дайындау ұшақ.</p>	<p>Дағды 1: Әуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын, жабдықтары мен жер үсті элементтерін тексеру. 2. Әуеайлақты жабуға байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААЖ-ға хабарлау. 3. Әуеайлақ пен оның жабдықтарына уақтылы техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету. 4. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, әуеайлақ бетін және жабдықтарын жоспарлы және күтпеген жөндеу жұмыстарын жүргізу. 5. Әуеайлақ элементтерінің таңбалары мен таңбаларын тозған сайын жаңарту . 6. Әуеайлақтағы дренаждық және су бұру жүйелерін тексеру. 7. Әуеайлақты жабу және әуежайға қатысы бар ұйымдарды хабардар ету рәсімдерін орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 5. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
	<p>Дағды 2: Әуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және күрделі жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын, жабдықтары мен жер үсті элементтерін тексеру. 2. Ақаулы жоспарлар бойынша олардың техникалық жағдайын бағалау негізінде әуеайлақ жабындарын күрделі жөндеудің көлемі мен әдісін анықтау. 3. Әуеайлақтың жабылуына байланысты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жұмыстары туралы ұшу жетекшісімен келісу және ААЖ-ға хабарлау. 4. Күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізетін құрылыс ұйымына бақылауды қамтамасыз ету. 5. Қауіпсіздік шараларын сақтай отырып, аэродромның үстіңгі қабаты мен жабдықтарына күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу. 6. Әуеайлақты жабу және әуежайға тартылған ұйымдарды хабардар ету рәсімдерін жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі заңы. 4. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуларды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 5. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар. 6. Әуеайлақты жабуға байланысты рәсімдер.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 3: Басқару қызметіне сенімді және уақтылы ақпарат беру әуе қозғалысы және</p>		

аэронавигациялық ақпарат қызметі	Дағды 1: ҰҚЖ бетінің жағдайын бағалау	Машықтар: 1. Автокөлік құралдарын пайдалана отырып, жасанды беттердің және асфальтсыз ұшу-қону жолақтарының, әуеайлақ элементтерінің жағдайын тексеру. 2. Ұшу алаңындағы ластаушы заттардың түрін және қамту аймағын анықтаңыз. 3. Қысқы және жазғы кезеңде аэродром жұмысын ұйымдастыру. 4. Әуеайлақ қызметінің өлшеу құралдарын, оның ішінде GRF жүйесін пайдалана отырып, жасанды ҰҚЖ-да үйкеліс коэффициентін өлшеу үшін пайдалану. 5. ҰҚЖ жай-күйінің есебін (RCR) беруге дайындау.
		Білімдер: 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы аэродромды қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты беру ережелері. 5. Қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау	Дағды 2: ӘҚҚ және ААҚ қызметтеріне сенімді ақпаратты ұсыну	Машықтар: 1. Әуе қозғалысын басқару жөніндегі маманның ҰҚЖ жай-күйі туралы дайындалған есепті SNOWTAM және ӘҚҚ бөлімшесі жариялау үшін ААҚ-ға жіберу. 2. Радиобайланыс арқылы әуеайлақ АТС бөлімшесіне ақпаратты беру кезінде радиофразаология қағидаларының талаптарын сақтау. 3. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау.
		Білімдер: 1. Радиобайланыс ережелері. 2. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 3. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 5. Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты беру ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Қосымша еңбек функциясы 1: Әуеайлақ аймағының жағдайын бақылау	Дағды 1: Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, әуеайлақтағы құрылыс жұмыстары мен іс-шараларды бақылау (есепке алу).	Машықтар: 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағын уақытша кедергілердің, оның ішінде тұрақты әуе кемелерінің болуын тексеру. 2. Кез келген қорғаныс беттерін, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ қонуға кіру және ұшу аймақтарында әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін әуеайлақты көзбен шолып тексеру жүргізу. 3. Әуеайлақта жарықтандырудың жай күйіне және рұқсат етілген кедергілерді таңбалауға тексеру жүргізу

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Талаптар Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіретін кедергілерді, аэронавигациялық емес оттарды, аэродром аймағында құрылыс жұмыстарын және іс-шараларды бақылау (есепке алу)</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кез келген қорғаныс беттерін, атап айтқанда, барлық ҰҚЖ-ның қонуға кіру және ұшу аймақтарында әсер ететін объектілердің жоқтығын тексеру үшін әуеайлақ маңы аумағына көзбен шолып тексеру жүргізу. 2. Жарықтандыру жағдайын және рұқсат етілген кедергілерді таңбалауды, әуеайлақ аймағындағы құрылыс жұмыстарын тексеру.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 2. Әуеайлақ қызметінің қозғалыс қызметімен және әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 қаулысының талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Ойлау икемділігі Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Мақсаткерлік Тәртіптілік Аналитикалық ойлау Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Мотивация Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Жұмыс процестерін бақылау Компьютерлік сауаттылық	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Азаматтық авиациядағы аэродромдық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылығы стандарттарын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты ұсыну қағидалары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығы. 5. ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 12 мамырдағы № 504 "Әуе кемелерінің ұшу қауіпсіздігіне қатер төндіруі мүмкін қызметке рұқсат беру ережесі" бұйрығы. 6. "Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіби даярлаудың үлгілік бағдарламалары" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 7. ИКАО 14-қосымша, Әуеайлақтар, 1-том, Әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 8. DOC, 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 9. DOC, 9157 ICAO, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Әуеайлақ қызметінің бастығы	
17. Кәсіптің карточкасы «Әуеайлақ қызметінің технигі»:			
Топтың коды:	3155-0		
Қызмет атауының коды:	3155-0-006		
Кәсіптің атауы:	Әуеайлақ қызметінің технигі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2-тарау, 10-параграф «Әуеайлақ қызмеінің технигі» Әуеайлақ қызмеінің технигі		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Практикалық жұмыс тәжірибесі кемінде 1 жыл жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етумен айналысатын авиация персоналын даярлаудың үлгілік бағдарламаларының талаптарына сәйкес әуеайлақта ұшуды қамтамасыз ету бойынша бастапқы даярлау және/немесе біліктілігін арттыру курсы бітіргені туралы куәлік. Алған мамандығына және қызметтегі біліктілігіне сәйкес тағылымдамадан өту және өз бетінше жұмыс істеуге рұқсат алу.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуеайлақ қызметі мен тікұшақ алаңының күнделікті жұмысын ұйымдастыру және басқару		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттері мен топырақ элементтерінің жағдайын бақылау. 2. Жоғары сапалы және қауіпсіз әуе кемелерінің ұшуына арналған әуеайлаққа жедел қызмет көрсету.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының, қону алаңының жасанды беттері мен топырақ элементтерінің жағдайын бақылау.			

<p>Дағды 1: Әуеайлақтың жасанды жабындарын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтың жұмыс аймағының жағдайын бөгде заттардың бар-жоғын тексеру. 2. Егер ұшуларда үш сағаттан астам үзіліс болса, ұшуларды қайта бастау алдында (әуе кемесінің әр ұшып көтерілуі мен қонуы алдында) үш сағаттан аспайтын аралықпен тексеру жүргізу. 3. Кетер алдында ӘҚҚ органымен радиобайланыс орнату және жұмыс жасау аймағын тексеруге рұқсат алу. 4. Тексеру жүргізіп, оның нәтижелері бойынша әуеайлақ жабындарын бөгде заттардан жедел тазалау шараларын қабылдау. 5. ӘҚҚ органдарын тексерудің аяқталғаны туралы хабардар ету және әуеайлақтың жай-күйі журналына жазба жасау. 6. Әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын және су бұру желісін, станция аумағын және көлік құралдарының қозғалысы және әуе кемелерін отырғызу үшін қажетті кірме жолдарды тазалауды ұйымдастыру. 7. Жұмыс барысында анықталған технологиялық бұзушылықтар туралы басшыға хабарлау. 8. Күрделі әуеайлақты жөндеу жұмыстарының барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану. 9. Байланыс құралдарын қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс аймағын тексеруге арналған нұсқаулық. 2. Радиобайланыс ережелері. 3. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 4. Азаматтық авиациядағы әуеайлақты қамтамасыз ету ережелері. 5. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 6. Жылдың әр мезгілінде аэродромға техникалық қызмет көрсету ерекшеліктері. 7. Нормативтік құқықтық актілердің азаматтық әуе кемелерінің ұшып көтерілуіне, қонуына, отыруына және тұруына арналған әуеайлақтарға, тікұшақ айлақтарына, қону алаңдарына қойылатын талаптары. 8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 9. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері. 10. Еңбек тәртібі.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>

	<p>Дағды 2: Өуеайлақтың топырақ элементтерін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өуеайлақ қызметі қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру. 2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және персоналдың жұмысын бақылау. 3. Өуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жерүсті бөліктерін жөндеуге қажетті материалдардың мөлшерін анықтау. 4. Оңтайлы ылғалдылықта топырақты тығыздауды ұйымдастыру. 5. Тегістеу жұмыстарын ұйымдастыру, ойықтарды жою және асфальтталмаған өуеайлақтың бетін тазалау және шөбін шабу. 6. Байланыс құралдарын қолдану. 7. Өуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының аэродромының асфальтталмаған бөліктерін жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлерін орындау кезінде анықтамалық материалдарды пайдалану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өрт қауіпсіздігі ережелері. 2. Жылдың әр мезгілінде өуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері. 3. Өуеайлақ қызметінің жол қозғалысы қызметімен және өуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының қағидалары. 4. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 5. Радиобайланыс ережелері. 6. Еңбек қауіпсіздігі талаптары. 7. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 8. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 9. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері. 10. Еңбек тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Жоғары сапалы және қауіпсіз әуе кемелерінің ұшуына арналған өуеайлаққа жедел қызмет көрсету.</p>	<p>Дағды 1: Өуеайлаққа техникалық қызмет көрсетуді және ағымдағы жөндеуді қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өуеайлақ қызметі қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру. 2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және персоналдың жұмысын бақылау. 3. Өуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын, дренаждық жүйелерді жөндеу мен күтіп ұстауды ұйымдастыру. 4. Өуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында жұмыстарды орындайтын қызметтердің өзара іс-қимылы бойынша шаралар кешенін ұйымдастыру. 5. Күрделі жұмыстардың барлық түрлерін орындаған кезде құрал-саймандарды, құрылғыларды және жанар-жағар майларды қолдану. 6. Жөндеу материалдарымен, мастикалармен және реактивтермен жұмыс жасау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ жабындарын жөндеу бойынша жұмыстарды орындау технологиясы. 2. Өндірістік қауіпсіздік талаптары. 3. Әуеайлақ жабындарын және жарықтандыру құралдарын қар мен мұздан, бөгде заттардан тазалау бойынша жұмыстарды орындау технологиясы. 4. Өрт қауіпсіздігі ережелері. 5. Радиобайланыс ережелері. 6. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 7. Еңбек қауіпсіздігі талаптары. 8. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 9. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында және қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара әрекеттесу технологиясы. 10. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 11. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері. 12. Еңбек тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
	<p>Дағды 2: Дренаж және су бұру жүйелерін бақылау және жасанды жабындарды таңбалау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ қызметі қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру. 2. Көшбасшылықты қамтамасыз ету және персоналдың жұмысын бақылау. 3. Әуеайлақтың дренаждық және су бұру жүйелерін тексеруді және тазалауды ұйымдастыру. 4. Әуеайлақ беттерін таңбалауды ұйымдастыру. 5. Жұмыс барысында анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. 6. Байланыс құралдарын қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ қызметінің әуеайлақта, тікұшақ айлағында, қону алаңында ұшуды қамтамасыз ететін қозғалыс қызметімен және жерүсті қызметтерімен өзара іс-қимылының ережелері мен технологиялары. 2. Әуеайлақтың, тікұшақ айлағының және қону алаңының жасанды беттері мен төсенбеген бөліктерін күтіп ұстау бойынша дайындық жұмыстарын жүргізу ережелері мен технологиялары. 3. Өрт қауіпсіздігі ережелері. 4. Әуеайлақ жабындарын таңбалау ережелері. 5. Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптары. 6. Радиобайланыс ережелері. 7. Жылдың әр мезгілінде әуеайлақты, тікұшақ айлағын, қону алаңын ұстаудың ерекшеліктері. 8. Еңбекті қорғау талаптары. 9. Қоршаған ортаны қорғау талаптары. 10. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 11. Кәсіпорын басшысының өкімдері, өкімдері. 12. Еңбек тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Күйзеліске тұрақтылық Шыдамдылық Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Ауызекі сөйлеу дағдылары Мотивация Парасаттылық Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Компьютерлік сауаттылық</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. "Азаматтық авиацияда әуеайлақтық қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 7 қазандағы № 978 бұйрығы. 2. "Азаматтық авиация әуеайлақтарының (тікұшақ айлақтарының) пайдалануға жарамдылығы стандарттарын бекіту туралы" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 381 бұйрығы. 3. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 "ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру қағидалары" бұйрығы. 4. "Азаматтық авиацияда аэронавигациялық ақпаратты ұсыну қағидалары" ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 420 бұйрығымен. 5. ИКАО 14-қосымша, Әуеайлақтар, 1-том, Әуеайлақтарды жобалау және пайдалану. 6. DOC, 9981 ИКАО, Әуеайлақтар. 7. DOC, 9157 ICAO, Әуеайлақтарды жобалау жөніндегі нұсқаулық.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Әуеайлақты пайдалану жөніндегі инженері

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

18. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі

Орындаушы:

Мырзағалиев Ербақыт Орынғалиұлы, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz

19. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

«Азаматтық авиация академиясы» АҚ

Жоба жетекшісі:

Шинжирбеков М.Ш.

E-mail: m.shinzhibekov@agakaz.kz

Телефон нөмірі: +7 (705) 224 35 00

20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: , 08.11.2024 г.

21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 29.10.2024 г.

22. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 04.12.2024 г.

23. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 г.

24. Бағдарлы қайта қарау күні: 31.12.2027 г.